

UDK 050.811:811.11+811.13.

Нова філологія. Збірник наукових праць. – Запоріжжя: ЗНУ, 2008. – № 30. – 330 с.

У збірнику містяться статті, присвячені актуальним проблемам когнітивного, зставного мовознавства, дискурсивної лінгвістики, перекладознавства, системи та структури мови, літературознавства тощо. Результати досліджень висвітлюються переважно з позицій новітніх наукових підходів, що є характерним для філологічної думки початку XXI століття.

Для філологів: науковців, викладачів, аспірантів, магістрантів та студентів старших курсів

Редакційна колегія:

Головний редактор: Манакін В.М., д. філол. н., проф.
Відповідальний секретар: Махачашвілі Р.К., к. філол. н., доц.

Члени редколегії: Морощкіна Г.Ф., к. філол. н., доц.
Алексеев А.Я., д. філол. н., проф.
Приходько А.М., д. філол. н., проф.
Бессонова О.Л., д. філол. н., доц.
Білоусенко П.І., д. філол. н., проф.
Воробйова О.П., д. філол. н., проф.
Зацний Ю.А., д. філол. н., проф.
Кочерган М.П., д. філол. н., проф.
Левицький А.Е., д. філол. н., проф.
Мінкін Л.М., д. філол. н., проф.
Пахомова Т.О., д. пед. н., проф.
Тихомиров В.М., д. філол. н., проф.
Чабаненко В.А., д. філол. н., проф.
Шевченко В.Ф., д. філол. н., проф.

Друкуються за рішенням вченої ради Запорізького національного університету від 25 березня 2008 р. (протокол № 8)

Адреса редакційної колегії:

- 69600, Запоріжжя, вул. Жуковського, 66, ЗДУ, корпус 2, ауд. 220.
- Тел.: (061) 289 12 86; (061) 289 12 27
- Факс, тел.: (0612) 64 65 28

© – Запорізький національний університет 2008

© – Автори статей 2008

Рись Л. Словоскладання як засіб когезії та когерентності медіа-тексту.....	125
Романюха М. Медична метафора в сучасному англomовному медіатексті	130
Савчук І. Фреймове втілення ситуації суперництва в англomовному художньому тексті з лінійною композицією	134
Третьяк Ю. Интервью в системе газетно-журнальных жанров	137
Федоренко Л. Коммуникативный статус текста в драматургическом дискурсе (на примере творчества швейцарского драматурга Ф.Дюрренматта)	141
Хацер Г. Математичне направлення при вивченні когнітивних процесів всередині дискурсу (на прикладі банківського дискурсу)	145
Чайковська О. Британський дипломатичний дискурс епохи колоніальних війн. стилістичні прийоми	149
Черхава О. Прагматичні аспекти християнських пророцтв	152
Чуян С. Суб'єктно-валентні та об'єктно-валентні дієслова	154
Шевченко А. Вербализация субъективированных аспектов смысла высказывания в англоязычном художественном дискурсе	157
Шиба А. Семантизация концепту „ПРАВО” в сучасній англійській мові	164

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ТА ЛІНГВОПРАГМАТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ МОВНИХ ОДИНИЦЬ

Аксютіна О. Особливості функціонування фразеологічних одиниць з лексемою <i>indian</i> в англійській мові	169
Алексеев А. Sur les Méthodes de L'analyse Stylistique	171
Бензар В. Реалізація інформативних функцій власних назв як складової частини ергонімів у текстах української реклами	174
Высоцкая А. Типы соответствий ответных реакций исходной интенции вопроса	178
Гончар К. Базові синтаксичні моделі та семантико-функціональні типи висловлень вихваляння в сучасній англійській мові	184
Гоян В. Мова телебачення: синтетична природа та специфіка образотворення	188
Данилович О. Лексична сполучуваність прикметників з іменниками в газетно-публіцистичному стилі англійської мови	194
Деркач Н. Механізм реалізації англійського прислів'я в усному соціальноспрямованому дискурсі	199
Дмитрасевич Р. Стилістична маркованість текстів юридичних документів (на матеріалі англійської мови)	203
Харковская И. Значение в языковом и дискурсивном пространствах функциональный подход	209
Козуб Д. Лінгвопрагматичний аспект дослідження англomовного політичного дискурсу в сучасних засобах масової інформації	212
Корнієнко О. Передача фразеологічного фонду у перекладі роману Шарлотти Бронте "Джейн Ейр"	215
Кудрявцева О. Особливості синтагматичних зв'язків прийменників із лексико-семантичними підкласами іменників у сучасній німецькій мові (на матеріалі наукового стилю)	218
Лесінська О. Функціонування та структура багатокomпонентних номінативних фраз у політичному дискурсі	223
Литвак С. Дискусійні питання деяких іменникових і дієслівних категорій англійської	

...логія. – Чернівці: Рута, 2004. – Вип. 206-207. – С. 55-66. Котелова Н.З. Значення слова и его
...зможсть. – Л., 1975. – 163 с. Кудряцева О. Вживання прийменників з підкласами іменників
...ної німецької мови // Науковий вісник ЧНУ: Германська філологія. – Чернівці: Рута, 2003. –
... 155. – С. 159-190. Левицький В.В. Статистическое изучение лексической семантики. – К.:
...СВО, 1989. – 155 с. Ткачівська М. Сполучуваність прикметників, що позначають зовнішність
...ни // Науковий вісник ЧНУ: Германська філологія. – Чернівці: Рута, 2003. Вип. 155. – С. 42-

Деркач Наталія
(Київський нац. лінгв. ун-т)

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОГО ПРИСЛІВ'Я В УСНОМУ СОЦІАЛЬНОСПРЯМОВАНОМУ ДИСКУРСІ

Проблема усної реалізації англійського прислів'я у соціальноспрямованому дискурсі є частиною загальної проблеми мовленнєвої реалізації висловлення. Інтерлінгвістичні особливості комунікативної функції прислів'я, стійкість і специфічність його лексико-граматичної будови, а також необхідність обов'язкового осмислення його компонентів реципієнтом дозволяють розглядати прислів'я як специфічну номінативно-комунікативну одиницю. Важливу роль у здійсненні комунікативного впливу змісту прислів'я на слухача відіграє добір просодичних засобів, обумовлених рядом соціокультурних факторів, без урахування яких неможливо уявити специфіку механізму його усної реалізації.

Тому метою започаткованого нами теоретичного дослідження було вивчення загальної моделі механізму усної реалізації англійського прислів'я в соціальноспрямованому дискурсі, здатної забезпечити адекватний науковий опис результатів експериментального вивчення особливостей його просодичного вимовлення.

Спрямований на вирішення цього питання розгляд наукових теоретичних праць показав, що існує ряд вербальних та вербально-графічних моделей комунікації, здатних відображати різні її специфічні аспекти. Так, за В. фон Гумбольдтом і О.О. Соссюра, розуміння комунікантами один одного вбачається як точка стику верхівок двох трикутників або конусів, а решта площі фігур представляє індивідуальний досвід мовця і слухача, їхні особистісні смисли та інтерпретації [Кашкин 2007, с. 80-81]. У вербально-графічній моделі Ф. де Соссюра [Соссюр 2006, с. 36-37] увага акцентується переважно на пов'язаних із спілкуванням фізичних, фізіологічних та психічних аспектах. В опис комунікативної моделі К. Бюлера покладено три семіотичні функції мовлення (репрезентація, експресія, апеляція), підкреслюється міжособистісний характер мовлення та його конкретність відносно учасників мовленнєвого акту [Селиванова 2004, с. 126-127]. Відома формула Г. Лассвелла *Who says what to whom in which channel and what effect?* здатна відігравати роль методологічного підґрунтя побудови відповідних моделей, компонентами яких мають бути комунікатор, повідомлення, одержувач та наслідки комунікації [Кашкин 2007, с. 71-72]. Функціональна модель комунікації Р. Якобсона [Якобсон 1975, с. 198; Селиванова 2004, с. 128; Кашкин 2004, с. 48-49] є безпосередньою інтерпретацією кодової моделі К.Шеннона з акцентом на потреби лінгвістики, пов'язані з аналізом функцій мови в цілому, аналізом функціонування окремих мовних одиниць, продукування мовлення та тексту. Семіотична модель тексту Ю.М. Лотмана [Лотман 2000, с. 166; Бацевич 2004, с. 49] є модифікованею моделі Р. Якобсона через поняття про індивідуальність стилів адресанта й адресата, зумовлюючу неповторність смислів, якими вони оперують. Факт включення адресата в опис моделі комунікації зворотного зв'язку призводить до поширення думок, пов'язаних із роботами М.М. Бахтіна, Р. Барта, Г. Шпета та ін., щодо інтеракційних моделей [Кашкин 2007, с. 76-80; Бацевич 2004, с. 50; Макаров 2003, с. 38-40]. Проте Ф.С. Бацевич [Бацевич 2004, с. 50] вважає недоліком цих моделей ігнорування психологічних, соціальних та інших чинників, пов'язаних із міжособистісним спілкуванням.

Потреба в урахуванні екстралінгвістичних факторів дискурсу зумовила розробку О.М. Селівановою діалогічної моделі комунікативної ситуації, спрямованої на інтегрування ідеї М.М. Бахтіна з новими психолінгвістичними, лінгвопрагматичними, семіотичними й культурологічними теоріями. Запропонована вербально-графічна модель заснована на взаємопов'язаних у комунікативному процесі модулях адресанта та адресата, тексту (висловлення), інтеріоризованого комуніканта мовця, а також семіотичного універсуму [Селіванова 2004, с. 144-147].

Найбільш близькою до сутності розглядуваної нами проблеми є модель, опублікована у дисертаційній праці [Федорів 2000, с. 15-19]. Проте її змістовне насичення, спрямоване на добір свідомістю мовця стилістичних, лексико-граматичних, просодичних та екстралінгвістичних засобів, зумовлює необхідність урахування значної кількості додаткових факторів, здатних призвести до необґрунтованого розширення меж контексту нашого дослідження.

Зрозуміло, що навіть при наявності цілком адекватних теоретико-методологічних ідей, будь-яка зі згаданих вище моделей механізмів реалізації розмаїття комунікативних процесів не може бути безпосередньо використана нами для опису результатів експериментально-фонетичного дослідження особливостей усної актуалізації англійського прислів'я в соціальноспрямованому дискурсі.

Тому на підставі викладених вище ідей та відповідних методологічних підходів було обґрунтовано узагальнену модель механізму усної актуалізації англійського прислів'я в соціальноспрямованому дискурсі.

При обґрунтуванні згаданої моделі ми виходили з відомого положення [Бацевич 2004, с. 104] про те, що комунікативний акт слід розглядати як певну єдність цілої ряду пов'язаних із ситуацією мовлення екстралінгвістичних чинників, внутрішнього семантичного контексту, спільних пресупозицій комунікантів і безпосередньо процесу мовлення. Технологію здійснення комунікативного акту було поділено на три найзагальніші процедури, як реалізація та відправлення повідомлення мовцем, його доставка через канал зв'язку й отримання та опрацювання повідомлення слухачем. При цьому враховувалося також, що комунікативному акту передують операції формування повідомлення, джерелом якого є інтенція мовця [Бацевич 2004, с. 104].

З побудованої таким чином моделі (див. рисунок) видно, що в процесі актуалізації прислів'я мають брати участь принаймні два індивіди, а саме, відправлення повідомлення (мовець) та його одержувач (слухач). Необхідною передумовою успішної комунікації є також наявність певних областей суміщення тезаурусів комунікативної компетенції мовця та слухача, згадуваних у працях [Колшанский 2007, с. 78, 99; Бацевич 2004, с. 124-125].

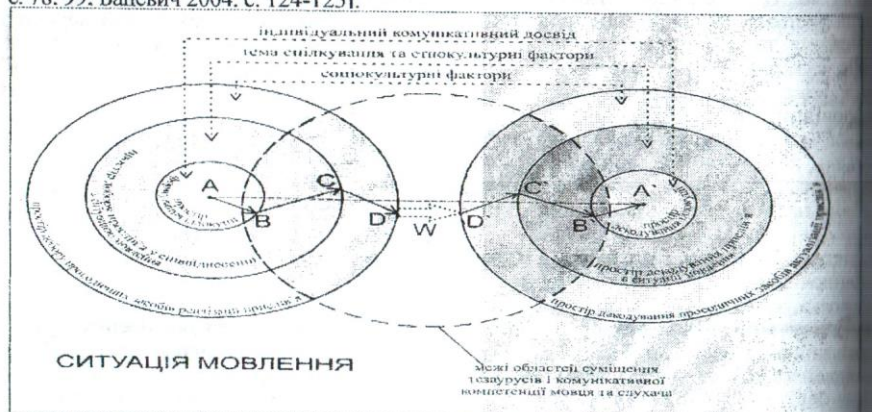

РИС. Узагальнена модель механізму усної актуалізації англійського прислів'я в соціальноспрямованому дискурсі

Умовні позначення:

Вектори: $A \rightarrow A'$ – мовленнєвої норми, $A \rightarrow B$ – формування ілюкції мовцем; $B \rightarrow C$ – добору прислів'я у співвіднесенні з ситуацією мовлення; $C \rightarrow D$ – добору просодичних засобів реалізації прислів'я; W – комунікації; $D' \rightarrow C'$ – декодування просодичних засобів слухачем; $C' \rightarrow B'$ – декодування прислів'я в ситуації мовлення; $B' \rightarrow A'$ – декодування ілюкції

Відповідно до цього, обмеження зазначених областей показано нами у вигляді трикутного кола у центрі моделі.

Модель побудована на площині конкретної ситуації мовлення, в якій відбувається відповідна взаємодія сфер свідомостей мовця та слухача під час комунікації.

Серед чинників ситуації мовлення нами, насамперед, враховано найбільш впливові соціолінгвістичні фактори: кількість слухачів (індивід, мала група, велика група) і відношення соціального статусу мовця до статусу слухача (вищий, рівний, нижчий).

Відомо, що добір прислів'я та його декодування в ситуації мовлення здійснюється під впливом етнокультурних факторів і теми спілкування. Це пояснюється тим, що, по-перше, прислів'я функціонує в межах конкретного культурно-національного та історичного поля [Пирогов 2003, с. 34; Корень 2000, с. 3-4; Молчанова 2004, с. 86; Черкасский 1978, с. 39; Barker 1997], яке накладає відбиток на "мовні ресурси" адресата і за межами якого існує ризик комунікативної невдачі [Призе 1980, с. 181]. По-друге, смислово завершеність прислів'я як мовленнєвий акт відбувається в рамках обміну мінімальною одиницею комунікативної взаємодії [Макаров 2003, с. 186], так званого "мовленнєвого параграфу" [Brown, Yule 1996, p. 100-101], який реалізує одну з тем спілкування [Колшанский 2007, с. 86; Селіванова 2006, с. 622]. При цьому обсяг вербалізації та сприйняття теми прислів'я залежить від можливостей робочої пам'яті комунікантів, яка здатна утримувати зміст і елементи форми, що відповідають трьом-чотирьом середньої довжини реплікам, тобто, приблизно одному простому або складному обміну [Макаров 2003, с. 189].

Виходячи з зазначеної вище логіки розробки теоретичних передумов експериментально-фонетичного дослідження, було сформовано алгоритм реалізації процесу мовленнєвого повідомлення з прислів'ям. Відповідно до алгоритму, цей процес може бути поділений на три укрупнені процедури: формування ілюкції (вектор $A \rightarrow B$), добір прислів'я у співвіднесенні з ситуацією мовлення (вектор $B \rightarrow C$) і добір просодичних засобів реалізації прислів'я (вектор $C \rightarrow D$). При цьому у конкретних ситуаціях мовлення вектори реалізації зазначених процедур (див. рисунок), відхиляються від мовленнєвої норми, апроксимованої прямою AA' , у бік тих чи інших її маргінальних зон.

Під час здійснення процедури $A \rightarrow B$ у мовця під впливом індивідуального комунікативного досвіду формується ілюктивний намір щодо майбутнього висловлення, а також програмується рівень його емоційно-прагматичного потенціалу [Калита 2007, с. 47-50]. У ході реалізації процедури $B \rightarrow C$ мовець, у рамках здобутого ним етнокультурного знання, обирає прислів'я в якості найефективнішого засобу вираження свого ілюктивного наміру і співвідносить значення цього прислів'я з темою поточного мовленнєвого обміну для перевірки доречності його вживання.

Процес усної актуалізації англійського прислів'я завершується процедурою $C \rightarrow D$, сутність якої полягає у здійснюваному під впливом визначених вище етнокультурних факторів добір мовцем необхідних просодичних засобів. Саме на цьому етапі завдяки вживанню для перевірки доречності його вживання емоційно-прагматичний потенціал висловлення. Варто уваги й те, що у випадку попередньої підготовленості мовця до використання прислів'я, у нього відпадає потреба у формуванні поверхневої структури речення та виникає можливість спрямування енергії на адаптацію часу, мелодики та ритму висловлення у відповідності з конкретним ілюктивним наміром [Pawley, Hodgetts Syder 1990, p. 208].

Здійснюване у такий спосіб мовленнєве повідомлення досягає сфери свідомості слухача у напрямі, відповідно позначеному на моделі у вигляді вектору повідомлення W.

Ефективність процесу декодування адресатом смислу прислів'я цілком залежить від здатності його адекватного сприйняття [Fraser 1990, p. 31]. Під час такої сприйняттю або інтерпретації прислів'я, вжитого у конкретній ситуації мовлення, свідомості слухача реалізуються три укрупнені (дзеркальні щодо реалізації прислів'я мовцем) процедури, які включають декодування просодичних засобів реалізації прислів'я (вектор D'→C'), декодування прислів'я в ситуації мовлення (вектор C'→A') та декодування ілюкутивного наміру мовця (вектор B'→A').

У ході реалізації процедури D'→C' слухач, як правило, декодує просодичні засоби реалізації прислів'я у межах культурного рівня його мовленнєвої особистості, формуючи якої відбувалося під впливом означуваних вище соціокультурних факторів. На даному етапі слухач усвідомлює також ступінь інтенсивності реалізації емоційно-прагматичного потенціалу повідомлення, що сприяє появі гіпотези комунікативний намір мовця.

Під час здійснення процедури C'→B' слухач сприймає висловлення насамперед як таке, що має стилістичне забарвлення, характерне для тексту малої форми, ідентифікує прислів'я вже суто в рамках свого етнокультурного знання. Водночас співвіднесення загального значення прислів'я з темою поточного мовленнєвого обміну дозволяє слухачу встановити доречність / недоречність вживання прислів'я і вибрати його смисл.

Остання процедура (вектор B'→A') потребує використання слухачем його індивідуального комунікативного досвіду для декодування ілюкутивної частини повідомлення та вироблення адекватної реакції, вираженої вербальними та невербальними засобами.

Звернемо також увагу на те, що процедура інтерпретації прислів'я-максими відбувається за практично ідентичним алгоритмом. Проте в такому випадку відсутня необхідність у залученні етнокультурного знання для декодування прислів'я цього типу.

Відповідно до функціонального призначення прислів'я, після реакції слухача отримане повідомлення і завершення або продовження мовленнєвого обміну, повертається до довготривалої пам'яті [Каменская 1990, с. 137], перетворюючись у частину узагальненого образу даного типу ситуації, моделі даного контексту і частини культурного контексту [Макаров 2003, с. 152-153]. Таким чином, саме завдяки соціальноспрямованому дискурсу відбувається приріст сфери свідомості учасників учасників комунікації і, відповідно, розширюються області суміщення їхніх тезаурусів та комунікативної компетенції.

Отже, обґрунтована на основі визначених вище найвпливовіших соціолінгвістичних факторів, модель механізму реалізації англійського прислів'я у усному соціальноспрямованому дискурсі надає можливість проведення та адекватного опису результатів започаткованого нами експериментально-фонетичного дослідження особливостей просодичного оформлення прислів'я як мовленнєвого явища.

Література

- Бачевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Підручник. – К.: Видавничий центр "Академія", 2004. – 343 с. Дридзе Т.М. Язык и социальная психология. Учебное пособие для факультета журналистики и филологических фак. ун-тов. Под ред. А.А. Леонтьева. – М.: Высш. шк., 1990. – 224 с. Калита А.А. Актуалізація емоційно-прагматичного потенціалу висловлення: Монографія. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. – 320 с. Каменская О.Л. Текст и коммуникация. Учебное пособие для ин-тов и фак-тов иностр. яз. – М.: Высш. шк., 1990. – 152 с. Кашкин В.Б. Основы теории коммуникации: Краткий курс. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: АСТ: Восток – Запад, 2003. – 256 с. Коляшанский Г.В. Контекстная семантика. Изд. 3-е. – М.: Издательство ЛКИ, 2007. – 100 с. Корень О.В. Системно-функціональні особливості англійських прислів'їв: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Харківський національний ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Харків, 2000. – 100 с. Лотман Ю.М. Семиосфера. – С.-Петербург: "Искусство-СПБ", 2000. – 704 с. Макаров Ю.М. Основы теории дискурса. – М.: ИГДК "Гнозис", 2003. – 180 с. Молчанова Л. Антропонимическая паремия как иконический знак и культурологический признак // Вестник

- У Сер. 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация, 2004. – № 4. – С. 86-97. Пирогов В.Л. Структура и семантика паремийных единиц японской, английской, украинской та російської мов: Монографічний та лінгвокультурний аспекти: Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17 / Київський національний лінгвістичний ун-т. – К., 2003. – 226 с. Селиванова Е.А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации: Монографическое учебное пособие. – К.: Брама, Изд. Вовчок, 2004. – 336 с. Соссюр Ф. де. Курс общей лингвистики: Пер. с фр. / Под ред. и с примеч. Р.И. Ахунбаева. Изд. 3-е, стереотипное. – М.: КомКнига, 2006. – 256 с. Федорів Я.Р. Соціокультурні аспекти просодичної реалізації висловлень-невдоволен (Експериментально-фонетичне дослідження на матеріалі англійського мовлення): Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський національний лінгвістичний ун-т. – К., 2000. – 248 с. Черкаський М.А. Опыт построения функциональной модели одной частной семиотической системы (Пословицы и афоризмы) // Паремнологический сборник. – М.: Наука, 1978. – С. 35-52. Якобсон Р.О. "Лингвистика и поэтика" // Структурализм: "за" и "против". Сб. ст. Под ред. Е.Я. Басина и М.Я. Басиной. – М.: Прогресс, 1975. – С. 193-203. Barker J. Structures and meaning in the sixteenth century English proverb plays // De Proverbio. Electronic Journal of International Proverb Studies. – 1997. – Vol. 3. – No. 2. – Режим доступу: <http://www.deproverbio.com/DPjournal/DP3,2,97/DP3,2,97/PRESENT/PLAYS.html>. Brown G., Yule G. Discourse analysis. – Cambridge: CUP, 1996. – 288 p. Fraser B. The domain of pragmatics // Language and communication (Applied linguistics and language study) – N.Y.: Longman Group Limited. – 1990. – P. 29-59. Pawley A., Hodgetts S.F. Two puzzles for linguistic theory: nativelike selection and nativelike fluency // Language and communication (Applied linguistics and language study). – N.Y.: Longman Group Limited. – 1990. – P. 191-226.

Дмитрасевич Ростислав
(Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка)

СТИЛІСТИЧНА МАРКОВАНІСТЬ ТЕКСТІВ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Термінологія є однією з підсистем мови. Деякі дослідники навіть висловлюють думку, що термінологію породжує лексико-семантична система конкретної мови, оскільки значна частина термінів – продукт семантичної деривації в межах готового мовного знака. Учені підкреслюють, що термінологія народжується, функціонує та розвивається на ґрунті певної національної мови і створюють терміни та користуються ними носії цієї ж мови. Тому, на їхню думку, у термінології діють загальні закони розвитку мови і наявні майже всі лексико-семантичні процеси, що характеризують розвиток літературної мови.

Однак, при цьому слід урахувати, що умови народження та функціонування термінів дещо інші, ніж загальноживаних слів. Термінологічний характер слова зумовлюється як заперечення або трансформація низки суттєвих семасіологічних характеристик загальноживаної лексичної одиниці (процес термінологізації) [Кутина 1970, с. 83], оскільки терміни повинні відповідати вимогам професійної комунікації.

Ми приєднуємося до погляду на термінологію як на упорядковану сукупність термінів певної мови або окремої галузі знань, пов'язаних один з одним на певній мовній, лексико-семантичному, словотворчому та граматичному рівнях, і розглядаємо її як специфічну систему (терміносистему) в складі лексичної системи літературної мови. Терміни органічно входять у систему загальнолітературної лексики, але належать до спеціального функціонального стилю (наукового).

Отже, термін розглядаємо як одиницю мови (слово або словосполучення), що виражає поняття спеціальних галузей знання і водночас є невід'ємною частиною лексичної системи певної національної мови [Родзевич 1963, с. 11]. Виходячи з цього, можна сказати, що дослідження мовних явищ у термінології має ґрунтуватися на врахуванні внутрішньомовних ознак та внутрішньомовних закономірностей.

Терміном у нашому розумінні є слово або словосполучення спеціальної сфери мовлення, яке є словесним позначенням наукового поняття і має закріплене дефініційне термінологічне значення, що є семантичною основою поняття і реалізується в межах певного термінологічного поля. точне значення терміна-поняття може бути визначено тільки в системі термінів даного термінологічного поля, оскільки існування терміна можливе тільки всередині певної термінологічної системи. Під поняттям ми розуміємо